

TÜRK TİCARET HUKUKUNUN TARİHSEL SÜRECİ
HISTORICAL PROCESS OF TURKISH COMMERCIAL LAW

Prof. Dr. Mahmut YARDIMCIOĞLU¹
Medine Rukiye GÜL²

ÖZET

Ticaret Hukuku, hukuk düzeni içerisinde özel hukukun bir dalıdır. Ticari işlemlerin içerikleri değişen koşul ve zaman içerisinde faydalılığını yitirmesi beklenmektedir. Ticaretin bulunduğu zaman içerisinde dinamik bir şekilde varlığını sürdürmesi, ticaret ile ilgili kişilerin haklarını bildiren kuralları gerekli kılmıştır ve bu amaçla ticaret hukuku, ticari işleyişi kolaylaştırmak amacıyla, değişen çağa ve ihtiyaçlara yanıt vermek amacıyla sürekli değişikliklere uğramıştır. Bu çalışmada Türk Ticaret Hukukunun tarihsel sürecini, süreç içerisindeki değişim gösteren alanları, değişimin ticari alanlara katkıları analiz edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Ticaret, Ticaret Hukuku, Tarihsel Süreç

ABSTRACT

Commercial Law is a branch of private law within the legal order. The contents of commercial transactions are expected to expire in changing circumstances and time. The dynamic existence of trade during the time required the rules stating the rights of the persons involved in trade, and for this purpose the commercial law has been subject to constant changes in order to facilitate the commercial operation and to respond to the changing age and needs. In this study, the historical process of Turkish Commercial Law, the areas of change in the process and the contribution of the changes to the commercial fields will be analyzed.

Keywords: Trade, Commercial Law, Historical Process

1.GİRİŞ

Literatürde birçok tanıma sahip olan ticaret kelimesi üretim, satış ve hizmet üçlüsünden temel tanımını oluştururken aynı zamanda bütün bunlara aracı olması anlamına da gelmektedir. Her türlü ticaret işletmelerini ve bunların bağlantı kurduğu her türlü iç ve dış ilişkilerini inceleyen hukuk dalı olan Ticaret Hukuku'dur. Ticaret Hukuku bir ticari işletmenin genel içerik kavramlarından olan tacir, ticari işletme sicili, ticaret unvanı, haksız rekabet, ticari defterler, cari hesap, ticari işler tellallığı, acente, ticaret ortaklıkları gibi başlıkları içine alan ve hukukunu belirleyen kurallar bütünüdür.

Gerek ekonomi gerekse de hukuk biliminde "ticaret" kelimesi farklı alanlara sahiptir. Ekonomik açıdan ticaret, hizmet ve malların üretim ve aynı zamanda tüketim ile ilgili olan aşamalar arasındaki aracılık faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Taşkent, 2012: 45).

Ticaret Hukuku, ticari karaktere sahip tüm olaylarda yer alan ve ticari niteliğe sahip hükümler doğrultusunda oluşan bir kurallar yumağıdır ve Ticaret Kanunu kapsamında ticari hükümler yer almaktadır (Bahtiyar, 2012: 35).

Ticaret Hukuku, hukuk düzeni içerisinde özel hukukun bir dalıdır. Bu amaçla ticaret hukuku, ticari işleyişi kolaylaştırmak amacıyla, değişen çağa ve ihtiyaçlara yanıt vermek amacıyla sürekli değişikliklere uğramıştır (Kayar, 2015: 56). Ticaret Hukuku ile ilgili temel düzenlemeler 6102 sayılı TTK 'da yer almaktadır. Fakat diğer kanunlardan olan Bankacılık Kanunu, Sigortacılık Kanunu gibi kanunlarda da ticaret hukuku ile ilgili kurallar bulunmaktadır (Köse, 2016: 23). Bu bağlamda ticaret hukuku (Ülgen ve ark., 2015: 1-2; Kayar, 2015: 59);

¹ Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü mahmutyardimcioglu@ksu.edu.tr ORCID:0000-0002-1335-8357

² KSÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD, mdrkygl@gmail.com, ORCID:0000-0001-8529-9002

- Malların gerek üretim gerekse de tüketim gibi aşamaları ticaret hukuku kapsamına girmektedir.
- Ticaret hukuku; bir ticari işletmenin bütün aşamalarını bu aşamalardaki süreç, değişim ve gelişimlerini takip edip düzenleyen bunlarla ilgili aşamaların standardını belirleyen özel bir alandır.
- Özetle ticaret hukuku, ticari faaliyetlerin düzenlenmesi amacıyla oluşturulmuş bir hukuk dalıdır.

Ticaret Hukuku, taraflar arasındaki hukuki işlemleri konu ele alan bir hukuk birimidir. Tacirler açısından, sahip oldukları hakları yasalar doğrultusunda korumaya alan ticaret hukuku gerek işletme sahipleri gerekse de alıcılar açısından büyük öneme sahiptir ve kişilerin yasalar karşısında ne gibi haklara sahip olduğunu ayrıntılı bir biçimde anlatmaktadır (Başoğlu ve Kapancı, 2016: 33).

Kişiler arası ekonomik ilişkileri temel alan ve bu şekilde de tanımlanabilecek olan ticari hukuk, geniş kapsama sahip olan hukuk birimlerinden biridir (Kayar, 2015: 62).

2. TÜRK TİCARET HUKUKUNUN SİSTEMDEKİ YERİ

Ticarî işletmeler 6762 sayılı Kanunda tanımlanmamış ve bunun yerine, ticarethanelerin, fabrikaların ve ticaret ile uğraşan diğer müesseselerin ticarî işletme oldukları kabul edilmiştir. Kanunda geçen ticarî işletmeler bir taraftan tanımlanırken, alış veriş ve üretim yapılan ticarethanelere, fabrikalara ve bu amaca hizmet etmek üzere oluşturulmuş bütün diğer müesseselere ilişkin hükümlerin kanundan çıkarılması gerekliliği göz önünde bulundurularak iyileştirmeler yapılmıştır. Bundan hareketle ticarî işletmeler hakkında kanunun temelini oluşturmakta; yani merkez kavram olarak görülmekte ve hatta bu niteliğiyle belirleyici ve tanımlayıcı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ticaret hukuku, ticari işletmelere yönelik geçen zaman zarfında dış hukuku halini alırken artık kalıplaşmış olan bir kavramdan bir kuram halini almıştır. Bahsedilen bu sistem 1998 yılında Alm.TK. nın bir hedefi olmuş ve bu sayede orayla yerleşik olarak anılması dikkat çekilmesi gereken bir husustur. Bu yüzden, tasarıda adı geçen ticarî işletmelerin tanımı kesin olarak ele alınıp belirtilmiştir. Bunun nedeni kanun tasarısına içerik olarak etki eden bazı kuramların tanımının Ticaret Sicili Tüzüğüne bırakmanın uygun görülmesidir. Öte yandan, bir ticarî işletme tanımlanırken ticarethanelerin, fabrikaların ve bu niteliğe uygun bütün kurumların ayrı ayrı tanımlanmasına gerek kalmamıştır. Bu tanımlar biraz daha ticarî işletmenin eski bir biçimi olup; başlıca ticari işletme türleri arasına girmiyordu. Ayrıca bahsedilen bu tanımlar, dinamik bir yapıya sahip hızlı değişen toplumunun hizmet kavramına, yabancı kalırken; perakende ve toptan yapılan ticaretin değişmesi gereken yüzünü yansıtamamıştır. Bunları tür olarak nitelendirmek tür öğretisinin ilkeleri için elverişli değildir. Sadece bahsedilen bu türler için tanım yapılması da yanlış çağrışımlara neden olmuş, ticarî işletmenin zımni olarak bu üç birime ağırlık verdiği düşünülmektedir (Bilgili ve Demirkapı, 2016: 4-5).

Ticarethanelerin ve fabrikaların 6762 sayılı Kanunda düzenlenmiş ve tanımlanmış hali tereddütlere aynı zamanda tartışmalara açık kapı bırakmıştır. Bunun nedeni 6762 sayılı Kanunun 12. Maddesine göre belirtilen faaliyetlerle uğraşan ve üretim yapan kuruluş tanımına eş değer olan kuruluşlar, ticarî işletmenin tanım özelliklerini taşımaları bile kanuni açıdan ticarî işletme olup olamayacağı ile görüş ayrılıklarının oluşumuna sebebiyet oluşturmuştur. Bu tartışmalar bütün boyutlarıyla uzun süreler boyunca ele alınmasına rağmen istenilen neticeye varılmamıştır. 6762 sayılı Kanunun 13 üncü maddesindeki adı geçen 'ticarî şekilde işletilen diğer müesseseler' ibaresi ile hangi müesseselerden bahsedildiği de kesin olarak belirtilemiyordu. Bunun harici bulunan diğer müesseselerin de 6762 sayılı Kanun'unun 13. Maddesinde kenar başlık olarak yer alması, bu Kanun'un 12. maddesinde düzenlenen ticarethane ile fabrikanın müessese olduğu izlenimini vermektedir. Hâlbuki her iki birim 'müessese' değil 'ticarî işletme' olarak kabul edilmektedir. 6762 sayılı Kanun'dan anlaşılacağı üzere ticarî işletmenin müessese olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. 6762 sayılı Kanunun elli yıla aşkın uygulamasında ticarethanelere, fabrikalara ve bu tür müesseselerle ilgili birikim oluşturan bir uygulamaya da rastlanmamıştır. Nihayetinde de 'ticarethane' kelimesi dar ve eski bir kavram olarak eskiye ait (19. Yüzyıl) bir ticaret anlayışını yansıtmaktayken diğer taraftan günümüz tanımı olarak 'ticaret' kelimesi 'mal alışverişi' gibi çok gerilerde bırakarak yeniden boyutlanmış hizmet, iletişim ve bilişimi de içeren bir tanım kazanmıştır. Nitekim 'e-ticaret' bu yeni içeriğin yeni anlam taşıması bakımından en çarpıcı örneğidir. Fakat ticarethanenin anlamı yine de mal ticareti konusunu kapsadığı için hizmet sunan, iletişim ve bilişimi kendisine konu alan işletmelerin dışında kalıyordu. Fabrika ise ticarî işletme olarak değil, bir üretim birimi olarak tanımlanıyordu. Bu gerekçelerle 6762 sayılı Kanunun 12. ve 13. maddeleri

tasarı kapsamı dışında bırakılarak ticarî işletmeye gelişmelere açık geniş ve modern bir boyut kazandırmıştır (Bozkurt, 2013: 6-7).

3. TÜRK TİCARET HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Uzun bir süre İslam hukuku kullanılmıştır. Fakat İslam hukukunda ayrı bir ticaret hukuku dalı yoktur. Kuran ve sünnette alım satım nasıl tasvir edilmişse ticari işlemlerde de aynı olmuştur. Diğer çağlarda ise gelenek ve göreneklere göre ticari işlemler yapılmıştır.

Babil hükümdarı Hammurabi tarafından ortaya konulan ticari işlemlere ilişkin ilk özel kuralların, o dönemde faizle para alıp verme, şirket, vedia ve komisyon gibi benzer bazı ilişkilerin düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Daha sonra Hammurabi kanunlarından da etkilenecek Fenikeliler, deniz ticaretine ilişkin bazı özel kurallar getirmişlerdir. Bu özel kurallar, diğer milletler tarafından benimsenmiş Fenikelilerin geniş bir alana yayılarak ticari hareketlilikleri neden olmuşlardır. Ticaret hayatında Fenikelileri takip eden ve ticari hayata hâkimiyet kuran Yunanlılar, deniz ödücü sözleşmesini ilk kez kullanmışlardır. Daha sonraki dönemler de ise dünya ticaret yollarına hâkimiyet kuran Romalılar, ticareti Roma vatandaşlarına hasetmemiş ve Ius Gentium (bütün kavimler (ülkeler) için geçerli hukuk sistemi) ile düzenlemişlerdir. Ius Gentium, yabancılarla yapılan işlemler ve yabancılar arasındaki işlemlere uygulanan Roma hukukunun bir dalı olup ve daha çok mal varlığı hukukuna, yani taşınır eşya hukuku ile borçlar hukukuna bağlıdır (<https://www.kolayaof.com>).

Roma İmparatorluğu'nu parçalamış ve hâkimiyetin binlerce yerel parçaya bölünmesine sebep olan Orta Çağ'da gerçekleşen istilalar, Roma barışının ve birliğinin sağladığı güven ortamının yıkılmasına neden olmuş fakat ticaret hukuku bağımsızlığını Orta Çağ'da kazanmıştır. 12. asırda yapılan Haçlı Seferleri ticaret ve sanayinin Avrupa'da gelişmesine sebep olmuştur. Amerika'nın ve Hindistan'ın keşfi ile de 16. asırda ticaret ve sanayi alanında büyük gelişmeler boy göstermiştir. Bunların gerçekleşmesiyle farklı ülkeler arasında düzenli bağlantılar kurulması sağlanarak bir örnek yani tekdüzen denilen (yeknesak) kanunlar ve kuralların tesisinin temelinin oluşturmuştur. Bu arada, Yahudiler ve Lombardların faizli işlemler, ticari senetler ve rehinli işlemlerin ortaya yaymaları sebebiyetinden dolayı etkisinin görüldüğü de söylenmelidir (Ülgen, vd., 2105: 6-7).

İspanya, Fransa, Hollanda ve İngiltere gibi devletlerin ticari nüfusu Atlas Okyanusu'na kıyısına geçmesiyle Yakın Çağ ve Kanunlaştırma Hareketleri başlamıştır. Büyük nüfus potansiyeline sahip olan bu devletlerin, pusula yardımıyla yeni dünyanın keşfedilmesiyle bu geçişe bir sebebiyet oluşturmaktadır. 20. Yüzyılın başlarında Modern Çağ uluslararası ticarete büyük artış göstermiştir. Bu durum, ülkelerin ticaret hukukunu yakından takibine almasına ve bu konuda artan ticari ilişkilerde meydana gelen ödeme hareketlerinin hızlı ve güvenli olmasını sağlamak adına ve özellikle ticarete kullanılan senetler bazında mevzuat birleştirme çalışmaları yapmışlardır. Buna örnek olarak Den Haag (La Haye)'de 1910 ve 1912 yıllarında yapılan toplantılar bunların en önemlileri olup, Cenevre'de 1930 ve 1931 yıllarında yapılan toplantılarda da önemli gelişmeler yaşanarak poliçe, bono ve çekler ile ilgili bir örnekliği teminin sağlandığı kararlar alınmıştır (Çeker, 2006: 6-7).

Türk Ticaret Hukuku'nun tarihsel gelişimine baktığımızda ise İslamiyet öncesi dönemine ait Türk Ticaret Hukuku hakkında bilgi bulmak çok zordur. İşletmelere ya da işlemlere uygulanacak tacirlere ve ticari işe ayrı ve bağımsız bir hukuk dalı İslam Hukuku'nun uygulandığı dönem de günümüzdeki anlamına rağmen bulunamamıştır. Normal yapılan işlemlerde bile tabi olunan kurallar tüm işlemler içinde geçerlilik taşımaktaydı. Böylece tacirler kendilerine özgü hareket edip kendi kullarını belirleyebiliyorlardı. Yine de her esnaf grubunun özel loncaları ve kendine özel tüzükleri Tazminat Dönemi'nin öncesine kadar devam etmekteydi. 1807 tarihli Kaanûnname-i Ticaret, Fransız Ticaret Kanunu'nun kısmi tercümesinden oluşmaktaydı. 1865 tarihinde bu kanunun 2. kısmı Kaanûnname-i Hümayunu Ticareti Bahriyye ismiyle tercüme edilerek herhangi bir değişikliğe uğramadan kabul edilmiştir. 1876 tarihinde yürürlüğe giren mecelle (kitap) ise eksikliklerini tamamlamıştır. Ticaret Hukuku'nun Türkiye'de Tarihsel Gelişimi ve Yürürlükteki düzenlemesi sıralanacak olursa (Poroy vd., 2012: 8);

Cumhuriyet'e Kadar Olan Dönem
<ul style="list-style-type: none">
• 1850 tarihli Kanunname-i Ticaret (1860, 1905 ve 1906'da üç ilave yapılmış)
• 1862 tarihli Usulü Muhakeme-i Ticarete Dair Nizamname
• 1864 tarihli Kanunname-i Hümayunu Ticareti Bahriye
• 1914 tarihli Çeklerle ilgili kanun
Cumhuriyet Dönemi
<ul style="list-style-type: none">
• 1926 tarihli Eski Türk Ticaret Kanunu
• 1957 tarihli Eski Türk Ticaret Kanunu
• 1980'lerden Sonra Çıkarılan Özel Ticari Kanunlar
• 2012 tarihli Yeni Türk Ticaret Kanunu

3.1. CUMHURİYETE KADAR OLAN KANUNLAR

3.1.1. Kanunnaeme-i Ticaret

1839 Tanzimat Fermanı'ndan sonra Batılılaşma hareketlerinin arasında 1850 yılında kabul edilen bazı kanunlar olmuştur. Ekonomik hayatın gereklilikleri ile oluşturulan ilk kanunların içerisinde bir ticaret kanunu da yer almaktadır. 1807 tarihli Fransız Ticaret Kanununun bir tercümesi olan bu kanun Kanunname-i Ticaret adı ile 1850 den 1926 yılına kadar yürürlükte kalmış ve fakat çeşitli sebeplerle zamanın ticari ihtiyaçlarına cevap verememiştir. (İntan, 1966:6-12)

Bu sebeplerin bazıları şunlardır;

- a) Kapsadığı konular itibariyle 1807 tarihli Fransız Kanununun ticaret hukukunun bütün müesseselerini içine almaması.
- b) Fransız kanununun tercümesinde dikkat çeken yanlışlıkların yapılmış olması ve bunların kanunun 75 yıl uygulanması sırasında düzeltilmemiş, yenilenmemiş olması.
- c) Ticaret Hukukunun temelini oluşturan Borçlar Hukuku sistemimizin fıkıha dayanması ve dolayısıyla hali hazırdaki kanunun temelini teşkil eden Fransız Borçlar Hukuku sistemi ile hiçbir bağlantısı bulunmaması.

1850 tarihli Kanunname-i Ticaret 1926 tarihinde yürürlükten kalkıncaya kadar hiçbir değişiklik görmemiş, ancak sonradan eklenen birtakım tanımlamalar ve kanunlar ile Ticaret Hukuku mevzuatımız zenginleştirilmiştir.

3.1.2. Usulü Muhakeme-i Ticarete Dair Nizamname

Özel hukuk alanında oluşturulmuş ilk büyük kanun olan Kanunname-i Ticaret içeriğindeki birçok madde Fransız Ticaret Kanunu'ndan temin edilmiştir. Bu kanuna, 1276 tarihinde "Ticaret Kanunname-i Hümayunu'na Zeyl" başlığı altında bir ilave yapılmış ve bu kanun gereğince Ticaret Mahkemeleri kurulmuştur(Demir,2008:2-12).

3.1.3. Kanunname-i Hümayunu Ticareti Bahriye

Kanunname-i Ticaret içeriğinde deniz ticaretini kapsayan kanunlar barındırmamasıyla eksik kalmış ve bu eksiklik, Fransız Ticaret Kanununda yer alan ve deniz ticaretiyle ilgili ikinci kısım düzenlenene kadar ertelenmişti. Bu düzenleme 1863 yılında tamamlanıp Ticaret-i Bahriye Kanunnamesi adı altında kanunlaştırılmıştır. Bu kanunname, Kanunname-i Ticaret'in yürürlüğe girmesinden yaklaşık on dört yıl önce düzenlenip kabul edilerek yürürlüğe girmiş ve Kanunname-i Ticaret'in deniz ticareti ile ilgili eksikliğini tamamlamıştır(Gümüş,2013:181).

3.1.3. 1914 Tarihli Çekler Hakkında Kanun

Osmanlı döneminde kullanılan çekler ile ilgili çıkarılan ilk kanun olma özelliğine sahip kanunun adı 'Çekler Hakkında Kanun'dur. İlgili bu kanun 20 Nisan 1914 tarihinde 26 madde olarak çıkarılmıştır. Çeklerle ilgili cezaları düzenleyen bu Ceza kanunu da yine aynı yıl yani 1914 te 155 maddeyle birlikte yürürlüğe girmiştir. İlgili ceza kanunun son maddesi olan 155. Maddesi çekle ilgili cezaları

düzenlemektedir. Ve bu ilgili maddeye göre çekte sahtekârlık yapmanın bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası bulunmaktadır.

Çıkarılan kanunları incelediğimizde 1914 yılındaki Osmanlı Çek kanunu bugün ki çek kanununa kıyasla daha modern olduğu tespit edilirken, 1929 yılındaki TBMM kararının da 5237 sayılı TCK ile ve Anayasa ile daha uyumlu olduğu gözlemlenmektedir (Ofıluoğlu,2009;2-7).

3.2. CUMHURİYET DÖNEMİ KANUNLARI

3.2.1. 1926 Tarihli Eski Türk Ticaret Kanunu

Cumhuriyet tarihimizin ilk ticaret kanunu 26 Mayıs 1926 tarih ve 865 sayılı Ticaret Kanunu'dur¹. 865 sayılı Ticaret Kanun, belirli bir sistemden yoksun derleme bir kanundur². Ağır bir dile sahip olması ve pek çok tercüme hatası barındırması yanında, aynı yıl yürürlüğe konulan ve kaynağını İsviçre Hukuku'ndan alan Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu ile arasında olması arzu edilen uyumun olmaması gibi hususlar Kanun'a yöneltilen başlıca eleştirilerdir³. Anılan bu sorunlar, Kanun'un yürürlüğe girmesinin hemen ardından uygulamada da hissedilmeye başlanmıştır. Kanun'un yürürlüğe girmesinin üzerinden henüz daha on yıl geçmişken yeni bir ticaret kanunu üzerinde çalışmalar başlatılmış ve fakat II. Dünya Savaşı'nın araya girmesiyle çalışmalar savaş sonrasına bırakılmak zorunda kalmıştır

Kanun, iki ayrı kitap olarak yürürlüğe konulmuştur. 865 sayılı Kanun'da "Birinci Kitap-Alehtlak Ticaret" başlığını taşımakta olup, bu başlık altında genel hükümler (ahkâmı umumiye), ticaret şirketleri, ticari senetler, sigortalar yer almakta olup 1015 maddedir (RG. 28.6.1926, S. 406). Daha sonra, deniz ticaretine ilişkin hükümler 13 Mayıs 1929 tarih ve 1440 sayılı Kanunla düzenlenerek, 865 sayılı Kanuna ikinci kitap olarak eklenmiş, 1926 tarihli Ticaret Kanunu toplam 1485 maddeye ulaşmıştır(Poroy,1973;589).

3.2.2. 1957 Tarihli Eski Türk Ticaret Kanunu

6762 sayılı (e)TTK, 1 Ocak 1957 tarihinden itibaren yaklaşık elli beş sene yürürlüğünü korumuştur. Kanun'un yürürlüğünü, elli beş sene gibi Türkiye şartlarında uzun sayılabilecek bir süre korumuş olmasının sebepleri arasında Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu ile yaratılan göreceli uyum gösterilebilir. Aynı şekilde 1950'li yıllara kadar ülke ekonomisinin belirli büyüklüklere devletçi politikalar üzerinden erişmesi ve anılan yıllardan sonra kademe kademe ilerleyen liberalleşme politikaları ile eTTK'nın gerçek manada test edilmeye başlanmış olması da uzun soluklu yürürlüğe yönelik bir sebep olarak görülebilir (Kaya,2016;9).

3.2.3. 1980'lerden Sonra Çıkarılan Özel Ticari Kanunlar

Türkiye'de ve gelişmekte olan ülkelerde 1970'lerden sonra enflasyon ve ödemeler dengesinin bozulmasıyla peyda olan ekonomik krizler Ortodoks istikrar politikalarında birtakım yeni düzenlemeleri gerekli kılmıştır. Bu düzenlemeler neticesinde fark edilen bazı hususlar tespit niteliği taşımıştır. Özellikle Ortodoks istikrar anlayışında enflasyonda tespit edilen hedeften uzaklık, ödemeler dengesi açığının artması gibi hususların nedeninin Geleneksel Ortodoks anlayışı olduğuna kanaat edilmiştir. Buna ek olarak bütçe açıklıkları ve para arzındaki artışın konuyla bağlantısı yadsınamaz olup göz ardı edilmemiştir (Kazgan, 2005:161-164).

1980 yılının başlarında serbest piyasa ekonomisinin gerekliliği olarak görülen, dış açılma ve borçlanma özendirilmiştir. Aynı yılın Ocak ayında uygulanmaya başlayan program bazı hedefler belirleyerek ekonomik anlamda ticareti düzenlemeye koyulmuştur. Bu programın birinci hedefi, yüksek enflasyonu düşürmek olmuştur. Toplamda üç yıl süren bu hareketli geçiş sürecinin hedefi finansal serbestleşmenin ülkemizdeki oryantasyonunu sağlamak olup, 1983-1989 döneminde serbest piyasa ile ilgili düzenlemeler ve yapısal reformlarla ilgilenilmiştir (Öztürk, 2003: 21).

Ekonomik alanda yaşanan bu hareketlilik elbette ticaretin her alanına etki etmiş ve bunları düzenleyen, yön veren kanunları gerekli hale getirmiştir. Bu ihtiyacı gidermek adına Türk Ticaret Kanunu gerek güncelleme gerek eksikliği giderme adına özel ticari kanunlar çıkarılmıştır.

3.2.3. 2012 Tarihli Yeni Türk Ticaret Kanunu

Küreselleşen Dünya ekonomisinin ticaret ve ticareti kapsayan kavramlara etki etmiş olması 29.06.1956 tarihinden bu yana kullanılan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunun etkinliğini azaltmış ve rekabet piyasasının daha sağlam bir ticaret anlayışı için gerekli olan yeni bir Türk Ticaret Kanununa zemin hazırlamıştır. Bundan hareketle 26.06.2012 tarihi itibarıyla TBMM’de kabul edilen yeni bir kanun önergesi 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu kasetmiş olup hazırlıklarına zemin olmuştur. Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun yeni Türk Ticaret kanunu hazırlıklarını başlatmıştır.

Eski TTK’nın yürürlükte kaldığı 56 yıl boyunca kullanılan birçok eser, yargı kararı, ve birçok hükmü dili güncelleştirilerek yeni TTK’ya aktarılmış ve eklenen yeni hükümlerin birçoğunda da eski TTK’ya atıf yapılmıştır.

Çıkarılması planlanan 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 13.01.2011 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiş ve 14 Şubat 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Ancak gerek düzenlenmesi gerek diğer hükümlerin ilgili kanuna uyarlanması için öngörülen süre de hesaba katılmış ve yaklaşık on sekiz ay sonra 1 Temmuz 2012’de yürürlüğe girmesi kararlaştırılmıştır.

Çıkarılan kanın taslağı konunun uzmanları tarafından ele alınıp değerlendirilmiş, Kanun’un ilgili hükümlerinin değişmemesi veya bu ölçüde değişmemesi için yoğun bir uyarıya rağmen etkili olmamış, 6102 sayılı Ticaret Kanunu 26.06.2012 tarih ve 6335 sayılı Kanun ile daha yürürlüğe girmeden, önemli ölçüde (yaklaşık 104 madde) değişikliğe uğratılmıştır.

Kanun’un değişimi gerekli kıldığı zamansal faktörlerden itibaren başlatılan hazırlık çalışmaları köklü değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, Kanun’un bir kısım hükümleri epeyce eleştiri alırken yapılan eleştiriler uzmanlarca ele alınmış ve yaklaşık 104 madde iyileştirme suretiyle henüz yürürlüğe girmeden değiştirilmiştir.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Toplum var olduğu ilk günden itibaren ticaret ve bununla beraber yapılan ticaretini kanunlarına ihtiyaç duyulmuştur. Ancak değişen çağ, değişen ticaret anlayışı biriken tecrübelerle ve doğan ihtiyaçlar dâhilinde sürekli güncellenmek bazı zamanlarda ise bütünüyle değişime uğramıştır.

Bütün ticaret kanunları ticari işletmeler tarafından büyük bir önem taşıdığından, ticaretin seyrinde gerçekleşen bütün durumların göz önünde bulundurulması buna yönelik doğru kararın belirlenmesi gerekmektedir. Bundan hareketle yapılan ticaretin tüm taraflarca nizami uygunluğu kanunların kusursuzluğuna bağlı olmaktadır.

Toplumun zaman içerisindeki dinamik yapısı ticareti ve ticaretin hükümlerinin etkisini azaltmakta sürekli bir güncellemeyi zorunda tutmaktadır.

Çalışmanın içeriğinde tespit edildiği gibi zaman ve ticaret anlayışı değiştikçe yeni kurallara ihtiyaç duyulmuş ve yeni kanunlar eklenmiştir.

KAYNAKÇA

- BAHTİYAR, M., (2012). Ticari İşletme Hukuku 11. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- BAŞOĞLU, B., ve KAPANCI, K. B., (2016). TTK ve İlgili Mevzuat, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- BİLGİLİ, F., ve DEMİRKAPI, E., (2016). Ticaret Hukuku Bilgisi, 10. Baskı, Dora Yayınları, Bursa.
- BOZKURT, T., (2013). Ticari İşletme Hukuku / Ticaret Hukuku Cilt 1, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- ÇEKER, M., (2016). Ticari İşletme Hukuku, 1. Baskı, Orion Yayınevi, Ankara.
- DEMİR, A., (2008), ilk Usul Kanunu Usul-ü Muhakemei Ticaret Nizamnamesinin Transkripsiyonu, *Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Dergisi*, Sayı :72.
- EMİNOĞLU, C., (2014). Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

- GÜMÜŞ, M., (2013). Osmanlı Devletinde Kanunlaştırma Hareketleri İdeolojisi ve Kurumları, *Tarih Okulu Dergisi*, Sayı: 14.
- İNTAN, N., (1966). Kanunname-i Ticarete Göre Protestolar, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara.
- KAYAR, İ., (2015). Ticaret Hukuku 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul.
- KAYAR, İ., (2015). Ticari İşletme Hukuku 10. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.
- KÖSE, R., (2016). Ticaret Hukuku, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- MUCUK, İ., (2013). Modern İşletmecilik, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- MUTLUER, M. K., ve UÇARYILMAZ, T. Ş., (2014). İşletme Hukuku, Turhan Kitabevi, İstanbul
- POROY, R., TEKİNALP, Ü., ve ÇAMOĞLU, E., (2014). Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul.
- POROY, R. ve YASAMAN, H., (2012). Ticari İşletme Hukuku, 14. Baskı, Vedat Yayıncılık, İstanbul
- ŞANLI, C., ve EKŞİ, N., (2005). “Uluslararası Ticaret Hukuku” Arıkan Basım Yayın, İstanbul.
- TAŞKENT, S., 2012. İşletme Hukuku Bilgisi, Beta Yayınları, İstanbul.
- TÜRK TİCARET KANUNU (2011). “6102 Sayılı Kanun” Yayımlandığı Resmî Gazete Tarih: 14/2/2011. Resmî Gazete Sayı: 27846. Cilt: 50.
- ÜLGEN, H., HELVACI, M., KENDİGELEN, A., KAYA, A., ve ERTAN, F.N., (2015). “Ticari İşletme Hukuku” On İki Levha Yayıncılık, İstanbul. https://www.kolayaof.com/ornek_ozet/HUK211U.pdf, Ticaret Hukuku 1, Erişim Tarihi: 01.02.2019. Resmî Gazete, Türk Ticaret Kanunu, sayı: 27846, No: 6102, 14.02.2011, Erişim Tarihi: 02.02.2019.